

EINDVERSLAG

VOOR DE KERKENRAAD VAN DE CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK DORDRECHT-CENTRUM

ISRAELWERKGROEP NATHANAEL

september 2018

1. Inleiding

In dit verslag vindt de afronding plaats van de aan de werkgroep op 7 juli 2017 verstrekte opdracht om invulling en uitvoering te geven aan het verzoek van de Deputaten Kerk en Israël Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland, zoals aangegeven in hun brief d.d. 29 november 2016 aan de kerkenraad van CGK Dordrecht Centrum. In de notitie voor de kerkenraadsvergadering van 4 oktober 2017 heeft de werkgroep een basisinvulling geschetst, die door de kerkenraad is geaccordeerd. Deze is samen met de brief van de Deputaten leidraad voor de werkgroep geweest. In de persoon van werkgroeplid scriba J. de Heer kon er een snelle (terug)koppeling naar de kerkenraad plaatsvinden.

De werkgroep werd gevormd door de gemeenteleden *A.J. Diepenbroek* (voorzitter) *T.H. Diepenbroek-Walhout* (secretariaat & coördinatie), *N.P. van Dongen-Geuze*, *L.H. Groenenboom* en *J. de Heer* (kerkenraadslid).

In dit rapport wordt een overzicht gegeven van de activiteiten die in de periode oktober 2017 - juni 2018 in de gemeente hebben plaatsgevonden in het kader van de opdracht van de Deputaten om te onderzoeken ***welke plaats 'Israël' en het Joodse volk hebben in de Nadere Reformatie***. Ten slotte worden een aantal aanbevelingen gedaan.

De werkgroep vertrouwt hiermee voldaan te hebben aan de aan haar op 7 juli 2017 verstrekte opdracht en hoopt, dat de betrokkenheid bij het Joodse volk en het leren van hen aan wie de woorden Gods zijn toebetrouwd een blijvende plaats hebben gekregen in ons gemeentezijn.

Dordrecht, 24 september 2018

Namens werkgroep Nathanaël

Tanneke Diepenbroek

2. Verslag

Als naam voor de werkgroep hebben we destijds voor 'Nathanaël' gekozen: om de betekenis van de naam én hij zat onder de vijgenboom (Israël) wellicht te studeren.

Een druk seizoen ligt achter ons, een mooi seizoen ook, met vele verschillende activiteiten. De vraag moest beantwoord hoe 'Nadere Reformatoren', Piëtisten en Puriteinen in hun theologie het begrip 'Israël' hebben herijkt. Deze vraag is met name beantwoord in de zgn. leeskringavonden met dr. M. van Campen.

Leeskringavonden met dr. M. van Campen.

Na de introductieavond, het schetsen van contouren, op 8 november 2017 met als onderwerp *de vroege Reformatie* (Maarten Luther/Johannes Calvijn), *Puritanisme* (James Durham, Thomas Boston) lazen we met elkaar op de tweede leeskringavond uit *de Redelijke Godsdienst* van *Wilhelmus a Brakel* over zijn visie met betrekking tot de verwachte bekering van het Joodse Volk.

Tijdens de derde avond bespraken we de visie van ds. *Hendrikus Groenewegen*. Hierbij kwam ook de invloed van de Voetianen en Coccejanen aan de orde en Groenewegens theologische benadering van Israël en zijn gebed voor de Joden.

De laatste leeskring stond in het teken van het gedachtengoed van de piëtistische predikant *Theodorus van der Groe*: de belangrijkste representant van de Nadere Reformatie in de achttiende eeuw.

Tijdens de avonden was er een regelmatig terugkerende discussie over het post- en pré-chiliasme en de positie die de genoemde nadere reformatoren daarbij innamen. De inleider is van mening dat de predikanten Van der Groe, Brakel en Koelman tot de stroming van het post-chiliasme moeten worden gerekend.

De leeskringavonden werden bezocht in wisselende aantallen per avond, totaal naar schatting door ruim vijftig personen. Het Deputaatschap Kerk en Israël was op elke avond aanwezig met een vertegenwoordiging, steeds in wisselende samenstelling. Ds. C.J. Droger, ds. W.P. de Groot, ds. A.D. Fokkema en penningmeester P.A.J. Pruijsers waren een of meerdere avonden aanwezig.

Avond over Joodse Bijbeluitleg door dr. Bart Wallet

Op 23 mei 2018 leidde dr. Bart Wallet de rabbijnse uitleg van de Bijbel voor ons in. Een hand-out van zijn lezing is als bijlage opgenomen. Na een pauze werden groepjes gevormd om elk een variant van de joods bijbeluitleg verder te verkennen: Midrasj, mystieke, kabbalistische uitleg (Zohar), Middeleeuwse Rabbijnse commentaren (Rasji) en Misjna als Bijbeluitleg.

Deze avond werd door ca. 60 personen bezocht. Opvallend was de belangstelling van jonge gemeenteleden. Er werd ook een vervolg gevraagd en dr. Wallet is bereid om hieraan invulling te geven.

Zuidhoven

Op de leeskringavonden als die over de Joodse Bijbeluitleg mochten we meerdere leden van onze zuster gemeente Zuidhoven ontvangen en ontmoeten. De redactie van het gemeenteblad 'Rondom Zuidhoven' heeft ook aandacht aan deze activiteiten gegeven.

Prediking

In prediking en gebed is er bijzondere aandacht voor gevraagd voor Gods onverbreekbare verbond met Israël. Een aantal gastpredikanten heeft dit een plaats in de prediking gegeven. Als eerste preekte dr. A. Huijgen daarover op de Israëlzondag (1-10-2017) over 1 Samuel 16: 1-13, ds. J.M.J. Kieviet preekte op 7 januari 2018 over Lukas 2: 22 t/m 39 en deputaat ds C.J. Droger preekte op 6 mei 2018 over Deuteronomium 7 : 1-10

Kerkbode

In de Kerkbode werden regelmatig meditaties - en nu en dan ook gedichten - opgenomen waarin de bijzondere verbondsverhouding tussen de HEERE en Zijn volk Israël aan de orde kwam. Naast meditatieve gedeelten van ds. P. den Butter, betrof dit meditatie van predikanten uit de (nadere) Reformatie die al zicht hadden op het onverbreekelijke verbond van de HEERE met Israël.

In elke editie werd de gemeente via de rubriek *Werkgroep Nathanael* geïnformeerd over de plannen en activiteiten van de werkgroep. Van de avonden van de leeskring werd steeds een impressie van de hoofdlijnen gegeven. Van de avond over Joodse Bijbeluitleg en de ontmoeting met de kinderen van de zondagsschool (over Pesach) werden niet alleen met woorden, maar ook in kleurrijke beelden impressies gegeven.

Waar het aantal 'leeskringers' zich beperkte tot enkele tientallen, hebben we via de Kerkbode-artikelen over de avonden een veel groter deel van de gemeente kunnen bereiken.

Zondagsschool

De voorzitter van de werkgroep heeft met zijn vrouw aan de kinderen van de zondagsschool op 25 maart 2018 verteld over de Pesachviering. Hoe de Seidermaaltijd wordt gevierd en wat de verschillende symbolische gerechten betekenen werd niet alleen getoond, maar de kinderen konden ook proeven en hebben het (ongerezen) brood horen breken. Leiding en kinderen waren erg belangstellend en spraken waardering uit voor dit aanschouwelijk onderwijs.

Jonge Lidmatenkring

Op 23 februari 2018 bezocht de voorzitter van de werkgroep de JLK om daar met de jonge leden na te denken over 'Verbonden met Israël'.

Muzikale avonden

De muzikale Kerstavond van de gemeente droeg dit jaar het thema 'Lof zij de God van Israël', een thema wat ook mooi paste bij een prekenserie die ds. Van der Zwan in de adventsperiode had gehouden over de Lofzangen.

Op 26 mei 2018 was er muzikale gemeenteavond waaraan een projectkoor en kinderkoor meewerkten. Geboden werd een programma met een brede muzikale invulling, waarin ook 'Israël' en de 'God van Israël' in de liederen naar voren kwamen.

Door twee werkgroepleden is intensief meegewerkt aan een zangavond die op 30 mei 2018 via het Steunfonds Israël (Da Costa) werd georganiseerd in ons kerkgebouw. Ds. C.P. de Boer verzorgde de openingsmeditatie, ds. D. Zadok uit Israël sprak en christelijk kinderkoor Samuël uit Alblasterdam zong Psalmen en andere 'Israëlliederen'.

Excursie Joods Amsterdam

Als afsluiting van de activiteiten werd op 2 juni 2018 een excursie naar Joods Amsterdam georganiseerd. Bart Wallet gaf een rondleiding door de Joodse wijk. Hij vertelde over de herkomst en de inburgering van de Joodse gemeenschap in Amsterdam. De wandeling ging langs historische panden als het Joodse weeshuis, de Diamantbeurs en de Portugese synagoge. Ook werd stilgestaan bij monumenten die herinneren aan de oorlogsjaren. Deelnemers vonden het een indrukwekkende excursie met boeiende uitleg. Een tweede excursie staat gepland op 6 oktober 2018. De organisatie daarvan vindt nog plaats via de werkgroep.

Website

Op de website www.cgkdordrecht-c.nl stond tijdens het verenigingsseizoen te lezen:
Per september 2017 is onze gemeente 'geadopteerd' door de Deputaten Kerk en Israël. Van de synode ontvingen zij een studieopdracht, die samen te vatten is in de vraag: Welke rol spelen Israël en het Joodse volk in de Nadere Reformatie? Deze vraag willen zij in samenwerking met 'Dordrecht-Centrum' beantwoorden door met dit onderwerp op allerlei manieren aan de slag te gaan. Door de kerkenraad is daarom werkgroep Nathanael gevormd, zo genoemd om de betekenis van de naam (gave van God) en omdat hij onder de vijgenboom (symbool voor Israël) zat, waarschijnlijk te studeren. De werkgroep heeft in seizoen 2017/2018 hiervoor verschillende activiteiten georganiseerd, lees hier meer over Werkgroep Nathanael

Naast de Kerkbode-artikelen over de gemeente-avonden werden onder meer geluidsbestanden opgenomen van preken waarin de positie van Israël een bijzondere plaats kreeg.

3. Afsluiting en aanbevelingen

We hebben ervaren dat de betrokkenheid bij 'Israël' is gegroeid. Hoewel zoiets moeilijk in cijfers is te vatten, was het verschil in de aantallen bezoekers van de avonden in november en mei evident. Daarbij was het percentage deelnemers uit de eigen gemeente fors toegenomen. Verder kregen we vragen naar meer dergelijke activiteiten en kwamen er zelfs voorstellen hiervoor.

Dit verslag geeft niet alleen weer hoe invulling is gegeven aan de opdracht van de Deputaten Kerk en Israël: op basis hiervan mag ook worden geconstateerd, dat de Bijbelse realiteit van het eeuwigdurende verbond van de HEERE met Zijn volk Israël in onze gemeente (meer) aandacht heeft gekregen. De werkgroep wil daarom de volgende aanbevelingen doen, die mede zijn ingegeven door vragen en suggesties uit de gemeente:

- a. Aandacht voor de verbondsbeloofte met Israël in gebed en in prediking als het te behandelen Bijbelgedeelte daartoe aanleiding geeft.**
- b. Het geven van structuur om de gemeente blijvend te attenderen en te onderwijzen over de plaats van het verbondsvolk Israël in de Bijbel en in de eindtijdperiode. Te denken valt aan het houden van een aantal thema-avonden per jaar. Zo is Bart Wallet bereid om nog enkele avonden te verzorgen over de joodse Bijbeluitleg.**
- c. De excursies naar Joods Amsterdam waren gepland op zaterdag. De Portugese Synagoge is dan voor bezichtiging niet toegankelijk. Onze aanbeveling is om een dergelijke excursie te organiseren op een dag dat de synagoge toegankelijk is.**

De werkgroep is van harte bereid om deze rapportage met u te bespreken c.q. toe te lichten.

Bijlagen

1. Hand-outs leeskringen met dr. M. van Campen, affiche en flyer
2. Presentatie Joodse Bijbeluitleg door dr. B. Wallet
3. Meditaties Kerkbode
4. Afleveringen 'rubriek Nathanaël' Kerkbode
5. Verslagen Kerkbode Leeskringavonden en avond Joodse Bijbeluitleg
6. Verslag Kerkbode Pesachviering Zondagschool
7. Verslag Kerkbode bezoek Joods Amsterdam
8. Programma's Muzikale avonden